

Információelmélet: Félévközi zárthelyi

Név: .....

Összpontszám:

--	--	--

Neptun kód: .....

Aláírás: .....

Kitöltési útmutató: A feladatok megoldásánál az üres téglalapokat kell kitölteni, illetve az ábrákat kell kiegészíteni. Az egyes feladatok kiírásában zárójelben szerepel, hogy hány pontot lehet kapni a jó válaszokért, és mennyi levonást a rosszakért; ahol nincs negatív érték feltüntetve, ott a pozitív érték felét lehet negatívban kapni a rossz válaszáért. Ha valamelyik eredményt javítja, egyértelműen javítson.

- Döntse el az alábbi állításokról, hogy igazak-e. Ha egy állításról úgy véli, hogy igaz, írjon az állítás előtti négyzetbe egy I betűt, ha hamisnak gondolja, akkor egy H betűt írjon a négyzetbe. A helyes válaszra +2 pontot kap, a rosszra -1-et. Nem kell minden négyzetet kitöltenie, az üres négyzet 0 pont.

I Ha egy (n, k) paraméterű Reed–Solomon-kód $g(t)$ generátorpolinomja $n - k$ -adfokú.

I A JPEG szabvány veszteséges eljárásai az általuk használt futamhossz-kódolás miatt is eredményesek.

H Shannon forráskódolásról szóló tétele szerint egy emlékezet nélküli stacionárius forráshoz rendelhető kód kódszavainak átlagos hossza nem lehet nagyobb, mint forrásábécé entrópiájának és a kódábécé elemszáma logaritmusának hányadosa.

H Az emlékezet nélküli források nem modellezhetők jól Markov-folyamatokkal.

H A mintavételezési tétel szerint egy B (frekvencia)sávra korlátozott jelet legalább π^2/B mintavételezési frekvenciával kell mintavételezni.

H A konvolúciós kódok érvényes kódszavainak a szindrómája csupa nullából álló vektor.

I Az entrópia, mint függvény nem érzékeny változók felcserélésére.

H A szindrómavektorok elemszáma $n - k$ ahol n a tömörített de nem csatornakódolt üzenetszakaszok hossza, k pedig a belőlük keletkezett kódszavak hossza.

H Egy változó kódszóhosszú forráskódolás nem lehet eredményesebb, mint egy állandó kódszóhosszú.

I Ha egy lineáris blokk-kódra teljesül a Singleton-korlát, akkor a kód maximális távolságú (MDS).

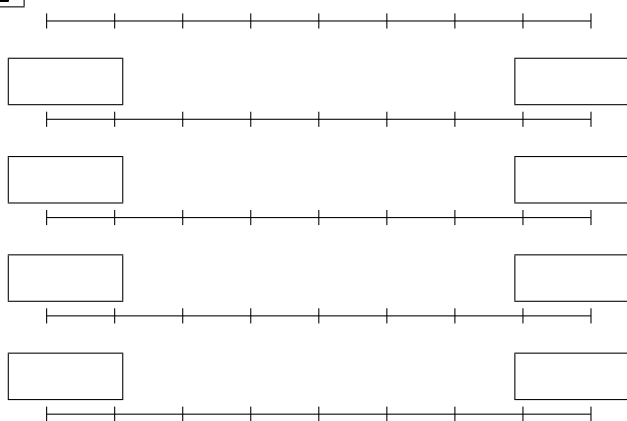
I A polinom szorzó áramkör tárolókból, szorzókból és összeadókból álló, diszkrét idejű, nem visszacsatolt áramkör.

H Az egy esemény bekövetkezésekor nyert információ a Shannon-féle definíció szerint $I(p) = p \cdot \log_2 p$, ha p az esemény előfordulási valószínűsége.

- H** Az időugratásos kódosztásos nyálábolás során egy felhasználó páros csak bizonyos időintervallumokban használja az aktuális frekvenciacsatornának egy kisebb részsávját.
- I** Az (n, k) paraméterű ciklikus kódok generátormátrixa a generátorpolinomnak megfelelő, n hosszúságú vektor ciklikus eltoltaiból áll.
- H** A csatornakódolási tétel szerint egy C kapacitású csatornán egy R kódsebességű kóddal akkor és csak akkor lehet tetszőlegesen kicsi hibavalószínűséggel átjuttatni egy üzenetet, ha $C < R$.
- H** A Huffman-kódolás egy-egy lépése során összevonjuk a két legkisebb valószínűséggel előforduló szimbólumot egy-egy új, összetett szimbólummá. Az összetett szimbólum valószínűsége a két kiindulási szimbólum valószínűségeinek különbsége.
- H** Az MP3 szabvány hangtömörítő eljárása kihasználja azt a tényt, hogy egy gyakran ismétlődő intenzív hang kevésbé érzékelhető, mint a ritkábban ismétlődő halkabb hangok.
- I** Egy konvolúciós kódoló szabad távolsága a távolságprofiljának a maximuma.
- H** Egy csatornán átvitt információ $I(C \cdot X) = H(C|X) - H(C)$, a csatorna veszteségének és a csatornára adott információ várhatóértékének a különbsége. C a csatorna bemeneti, X pedig a kimeneti szimbólumkészlete.
- I** Egy lineáris blokk-kód dekódolója a $\mathbf{v}$ vett blokk szindrómáját az $\mathbf{s} = \mathbf{v} \cdot \mathbf{H}^T$ képlettel számolja, ahol $\mathbf{H}^T$ a kódoló paritásellenőrző mátrixa.
- I** Egy jó forráskódoló eljárás végrehajtása után az üzenet egy szimbólumra jutó entrópiája közel van a lehetséges maximumához.
- H** Egy forráskód átlagos kódszóhossza a $\sum_{i=1}^n p_i \ell_i$ képlettel számítható, ahol p_i a forrásábécé i -edik szimbólumának előfordulási valószínűsége, ℓ_i az ehhez a szimbólumhoz rendelt kódszó hossza, n pedig a kódábécé elemeinek a száma.
- H** Konvolúciós kódolók kódsebessége az egy üzenetszegmens elemszámának és az üzenetszegmens hatására a kódoló kimenetén keletkezett szimbólumok számának a hányadosa.
- H** Az (n, k) paraméterű Reed–Solomon-kódok generátorpolinomja k -adfokú.
- H** A döntéseket leíró függvény vagy a döntési tartományai külön-külön nem adják meg pontosan a döntési eljárást, az egyik a másik nélkül értelmetlen.
- I** Egy csatorna csatornamátrixának elemei azok a $p(V_j|C_i)$ feltételes valószínűségek, amelyek minden i -re, illetve j -re megadják, hogy az i -edik bemeneti szimbólum (C_i) hatására mekkora valószínűséggel keletkezik a kimeneten a j -edik kimeneti szimbólum (V_j).

- Legyen az „ α ”, „ β ” és „ γ ” szimbólumok előfordulási valószínűsége rendre $3/8$, $1/2$ és $1/8$. Kódoljuk a „ $\beta \alpha \gamma \beta$ ” blokkot aritmetikai kóddal úgy, hogy az első lépésben az egyes szimbólumokhoz rendelt részintervallum hossza azonos legyen a szimbólum előfordulási valószínűségével. Legyen az intervallumok sorrendje azonos a feladat első sorában a felsorolás sorrendjével, azaz az első intervallum tartozzon az „ α ” szimbólumhoz, a második a „ β ”-hoz, a harmadik pedig a „ γ ”-hoz.

I A forrásábécé entrópiája 1,41. (+2 vagy -1 pont)

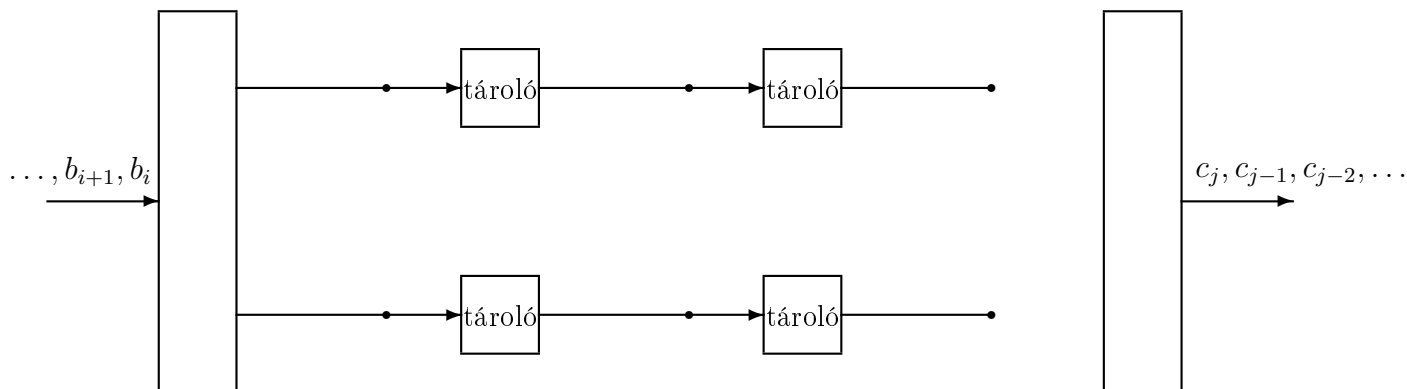
Az első szakaszon tüntesse fel az osztáspontokat egy-egy ponttal (+2 ponttól indul a pontozás, minden hibáért -1 pont). A többin a kis téglalpokban tüntesse fel az aktuális részintervallum kezdő és végpontját, az utolsó szakaszon a végső intervallumot (+2 pont minden helyes értékpárért, 0 az egy helyes értékért, -1 a rossz válaszáért).

A kapott kódszó (+2 vagy -1 pont):

- Egy konvolúciós kódolót a következő polinom-mátrixszal jellemezhetünk:

$$G(t) = \begin{pmatrix} 1 + t^2 & t^2 & t \\ 0 & t + t^2 & 1 + t + t^2 \end{pmatrix}.$$

Rajzoljuk fel a kódoló áramkörének a blokkvázlatát. Használjuk a felrajzolt négyzeteket, mint tárolóelemeket, az első téglalap legyen az az áramkör, amely szétválasztja a bemeneteket, a másik téglalap pedig az az áramkör, amely összefésüli a kimeneteket. (8 pont, minden rossz kódoló ág -2 pont, legalább -4 pont.)

- Egy $GF(23)$ -beli, hatelemű kódszavakat készítő ciklikus kód generátorpolinomja $g(t) = t^2 + t + 1$. Számolja ki a $h(t)$ paritásellenőrző polinomot. (Húzza át a polinomok felesleges tagjait, ha vannak.) (2 pont az osztandó polinomért, 8 pont az osztásért, ebből indulva hibánként -1 pont, de legalább -1 , illetve -4 pont.)

$$\begin{aligned} \square t^8 + \square t^7 + \square t^6 + \square t^5 + \square t^4 + \square t^3 + \square t^2 + \square t^1 + \square t^0 = (t^2 + t + 1) \cdot (\square t^6 + \square t^5 + \\ + \square t^4 + \square t^3 + \square t^2 + \square t^1 + \square t^0) \end{aligned}$$

A $b(t) = 6t^3 + 8t^2 + 16$ üzenetpolinomból a kódoló a következő kódszópolinomot hozza létre (húzza ki a felesleges tagokat, ha vannak, $+4$ pont, rossz együttthatónként -1 pont):

$$\square t^0 + \square t^1 + \square t^2 + \square t^3 + \square t^4 + \square t^5 + \square t^6 + \square t^7 + \square t^8$$

Ha a vett szimbólumsorozathoz tartozó polinom $v(t) = 15t^5 + 8t^2$ a dekódoló a következő „szindrómapolinomot” hozza létre (húzza ki a felesleges tagokat, ha vannak, $+6$ pont, rossz együttthatónként -1 pont, legalább -3 pont):

$$\square t^0 + \square t^1 + \square t^2 + \square t^3 + \square t^4 + \square t^5 + \square t^6 + \square t^7 + \square t^8 + \square t^9 + \square t^{10}$$

- Egészítse ki az alábbi állításokat egy-két szóval, vagy képlettel, matematikai kifejezéssel. A helyes kiegészítés pontértéke zárójelben látható, a helytelen annak $-1/2$ -szerese.
  - Egy (n, k) paraméterű, $d_{\min}$ kódtávolságú kóddal legfeljebb ..... (2 pont) törléses, és kevesebb, mint ..... (2 pont) egyszerű hibát lehet javítani.
  - A Reed–Solomon-kódok kódszavainak spektrumában az első ..... (2 pont) elem 0.